

5ED-O16: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 1

The Relationship between Teacher Leadership and Teacher Attitude on Career Path Improvement in Schools under The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

ปิยะภรณ์ วันสร^{1*} มีชัย ออสุวรรณ¹ และ สุชาดา นันทะไชย¹

Piyaporn Wansorn^{1*}, Meechai Orsuwan¹ and Suchada Nanthachai¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 59 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมมีสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำครู ความก้าวหน้าในสายอาชีพของครู

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the levels of teacher leadership in matthayom watnairong Schools under The Secondary Educational Service Area Office 1 2) the levels of Teacher Attitude on Career Path in matthayom watnairong Schools under The Secondary Educational Service Area Office 1 3) the relationship between teacher leadership and the attitudes towards career growth and advancement in matthayom watnairong Schools under The Secondary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 59 teachers in matthayom watnairong Schools under The Secondary Educational Service Area Office 1. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in this study included means, standard deviations and Pearson Product Moment Correlation Coefficients. The results were as followed: 1) the levels of teacher leadership were high 2) the levels of teacher attitude on career path were high and 3) teacher leadership and their attitudes towards career growth and advancement were positively related at a significance level of .01.

Keywords: Teacher Leadership, Career Path

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Faculty of Education, Kasetsart University

* Corresponding author. E-mail: piyapornw@nairong.ac.th

บทนำ

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างและพัฒนาเยาวชน ผู้ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของการศึกษา โดยเป็นผู้ที่สามารถคิด วิเคราะห์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถปรับตัว แลกเปลี่ยนเรียนรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของครูในการให้การศึกษาแก่เยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัยเป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดีมีจิตสาธารณะและมีความสุข พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี ฉลาด รอบรู้ และสามารถเป็นอนาคตของชาติได้ เยาวชนไทยจะรู้จักการพึ่งพาตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ มีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ มีทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะและภาษาต่างประเทศ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561) ดังนั้น บทบาทของครูจึงเป็นผู้ส่งสอนศิษย์ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ เป็นคนดี ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้ปัจจัยหลักประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปข้างต้นประสบความสำเร็จ (สุวิมล สมไชย, 2552) กล่าวคือ ถ้าครูมีความรู้ ความสามารถ เสียสละ และตั้งใจสอนผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ มีความสุขและสามารถแข่งขันกับทุกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมาย ภารกิจดังกล่าวจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับ “ภาวะผู้นำ” ของผู้บริหารเพียงอย่างเดียว ที่สำคัญจะต้องพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำอีกด้วย

ภาวะผู้นำครูเป็นสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ที่เป็ณคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ภาวะผู้นำของครูจึงเป็นเหมือนกุญแจสำคัญสำหรับความสำเร็จของโรงเรียนและการพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จะเห็นได้ว่า “ภาวะผู้นำครู” ก็เป็นรูปแบบพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของครูที่ช่วยกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน เพื่อมุ่งให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังนั้น การขับเคลื่อนการเรียนการสอนในห้องเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ ต้องเริ่มที่ครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูเป็นผู้นำนโยบายของฝ่ายบริหารลงสู่การปฏิบัติ อีกทั้งต้องยอมรับความจริงที่ว่าฝ่ายบริหารไม่สามารถทำงานได้เพียงลำพัง ภาวะผู้นำครูจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของโรงเรียน เพราะครูเปรียบเหมือนกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบโดยตรงที่ครูจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติงาน ให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งเป้าหมายไว้ (รินนา ราชชาวี, 2559) ภาวะผู้นำครูจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในฐานะที่เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและสื่อถึงความสำเร็จของโรงเรียน ดังรายงาน Teacher Leadership Exploratory Consortium (2010) กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือเพื่อพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียน ขยายความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนสู่ความเป็นมืออาชีพ จากประเด็นนี้จึงมีความพยายามที่จะเตรียมครูให้มีโอกาสใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน เพื่อนร่วมงานและโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าไว้ แต่ภายใต้ข้อดุดมการณ์ ยังมีสิ่งที่ไม่เห็นการควบคุมคือ ทุกคนต่างต้องการความเจริญก้าวหน้า (พศิน แดงจวง , 2554) โดยเฉพาะครูเป็นอาชีพชั้นสูง ที่ได้รับการฝึกอบรมและมีเส้นทางอาชีพของตนเอง ล้วนแต่มีความต้องการความก้าวหน้าในสายอาชีพ ซึ่งหมายถึง การเติบโตในสายอาชีพครูเมื่อเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยการกำหนดความก้าวหน้าในอาชีพ ทำให้ครูทำงานอย่างมีเป้าหมายและกำหนดหนทางสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย (สุลีพร จิณณธนพงษ์, 2554) ความก้าวหน้าในอาชีพเป็นตัวช่วยสร้างขวัญกำลังใจให้กับพนักงาน พนักงานจะมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับความเอาใจใส่ เกิดแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมให้ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กรดีขึ้น เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพของพนักงาน (Career Path) แสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตในตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กร (อาภรณ์ ภูวิทยพันธุ์, 2550) ความก้าวหน้าในอาชีพมีความสำคัญมาก เพราะนอกจากตอบสนองความต้องการประสบความสำเร็จซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงของมนุษย์แล้ว ความก้าวหน้าในอาชีพยังมีความสัมพันธ์กับรายได้ สถานะทางสังคม ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ความก้าวหน้าในอาชีพเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของงาน ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าในงาน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรือเงินเดือน ตลอดจนความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกประสบความสำเร็จทางด้านจิตใจ ความรู้สึกที่มีคุณค่า ความรู้สึกมีอำนาจ ความเชี่ยวชาญและความสำเร็จ รวมถึงรางวัลที่ได้รับจากการทำงาน (ธวัชชัย กลิ่นดี , 2561) จะเห็นได้ว่า ความก้าวหน้าในสายอาชีพจะเกี่ยวกับเป้าหมายหรือความต้องการในอนาคต ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางในการทำงานในสายอาชีพ

ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการสร้างขวัญกำลังใจและรักษาคนเก่ง คนดีไว้ในโรงเรียน รวมทั้งเป็นการสร้างครูที่มีคุณค่าให้แก่โรงเรียนในระยะยาว ทำให้ครูทำงานอย่างมีเป้าหมายและกำหนดทางไปสู่ความสำเร็จในสายอาชีพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 59 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง
2. ตัวแปรต้น คือ คุณลักษณะหรือรายละเอียดภาวะผู้นำครู 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) การเป็นแบบอย่างทางการสอน 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และตัวแปรตาม คือ ทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ได้แก่ 1) ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ 2) ความก้าวหน้าในเงินเดือน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจเอกสารรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตามเพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนและตำแหน่งวิทยฐานะในปัจจุบัน 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 35 ข้อ ผู้วิจัยกำหนดระดับคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .96

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามจำนวน 59 ฉบับ ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยได้รับแบบสอบถามคืนมาและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 59 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของภาวะผู้นำของครูและทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูและทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษา

1. ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง โดยภาพรวม

(n = 59)

ที่	ภาวะผู้นำครู	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1	ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	4.27	.53	มาก
2	ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน	4.13	.54	มาก
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.19	.57	มาก
4	ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.98	.55	มาก
	ภาพรวม	4.16	.47	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

2. ระดับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง ได้ผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง โดยภาพรวม

(n = 59)

ที่	ทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครู	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1	ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	4.20	.77	มาก
2	ด้านความก้าวหน้าในเงินเดือน	4.18	.62	มาก
	ภาพรวม	4.19	.67	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าในเงินเดือน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำครู	ทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครู	
	ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	ความก้าวหน้าในเงินเดือน
ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	.688**	.586**
ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน	.593**	.545**
ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา	.727**	.652**
ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	.574**	.589**

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ภาวะผู้นำครูด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนากับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำครูด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูกับทัศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำครูแต่ละด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำครูเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการเจริญเติบโตและพัฒนาโรงเรียน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ Teacher Leadership Exploratory Consortium (2010) กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำของครูซึ่งภาวะผู้นำครู

จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือเพื่อพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยให้มีการวิจัยเพื่อปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน มีการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการใช้ระบบประเมินผลและระบบฐานข้อมูล ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน ขยายความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นจึงมีความพยายามที่จะจัดเตรียมครูให้มีโอกาสในการใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ เพราะถ้าปราศจากครูหรือปราศจากความสามารถของครูแล้ว สภาพสังคมในอนาคตจะผิดรูปไปจากปัจจุบัน สอดคล้องกับ Sumera Khan (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู ผลการศึกษาพบว่า ความเชี่ยวชาญของการเป็นผู้นำครู เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนและเพิ่มคุณภาพครู จากการตรวจสอบวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นผู้นำครู ผลการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทั้งโรงเรียน ผลของความเป็นผู้นำครูสามารถมองเห็นได้ในรูปของการสอนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน บทบาทของครูที่เป็นผู้นำที่สำคัญอย่างมาก คือการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของนักเรียนและการพัฒนาบุคลิกภาพของตน เช่นเดียวกับการสร้างทิศทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน

2. ทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูแต่ละด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากความก้าวหน้าในอาชีพที่เป็นผลสำเร็จของผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคคล ส่งผลให้เกิดความรู้สึกด้านบวกทางจิตใจ ได้แก่ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความก้าวหน้าในเงินเดือน สอดคล้องกับ ภาวัด ตั้งเพชรเดโช (2558) ศึกษา เรื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู พบว่า ความก้าวหน้าในอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ ชูลีพร จิณณธนพงษ์ (2554) ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการฝึกอบรมกับความก้าวหน้าในสายอาชีพของโรงเรียนเอกชนในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ความก้าวหน้าในอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน้าที่ ความก้าวหน้าในเงินเดือน รองลงมา คือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่และความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านตนเอง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมมีสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำครูมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความก้าวหน้าในสายอาชีพของครู ทั้งนี้ ถ้าครูให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาด้านตนเองและเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างทางการสอน การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงแล้ว ครูย่อมต้องการความก้าวหน้าในสายอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่และความก้าวหน้าในเงินเดือน สอดคล้องกับ ภาวัด ตั้งเพชรเดโช (2558) ศึกษา เรื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทในการทำงานของครู ความก้าวหน้าในอาชีพโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทในการทำงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ด้านความรักความเมตตาต่อศิษย์ ด้านความซื่อสัตย์ และความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านตนเอง ด้านความก้าวหน้าในเงินเดือน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู สอดคล้องกับประสิทธิ์ชัย เดชขำ (2557) ศึกษา เรื่อง เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า การส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าในสายอาชีพอาจารย์มีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับระดับความสำเร็จ/บรรลุผลในการส่งเสริมและ

สนับสนุนความก้าวหน้าในสายอาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สอดคล้องกับอนุสรา สุวรรณวงศ์ (2560) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง พบว่า องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงเจตคติ ค่านิยม ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการยกระดับการพัฒนาครูเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่ภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตลอดจนการพัฒนาทางวิชาชีพของครูที่มุ่งเน้นด้านภาวะผู้นำครูเพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างคุณูปการการศึกษาไทย

สรุป

1. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
2. ทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านความก้าวหน้าในเงินเดือน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมมีสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาวะผู้นำครูด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารควรจัดกระบวนการในการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในรูปแบบ (SWOT) เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่แท้จริง และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนต่อไป
2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก ดังนั้นผู้บริหารควรวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีภาวะผู้นำในทุกด้าน เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพของครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยครั้งนี้เน้นศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันกับครูในจังหวัดอื่น ๆ หรือกลุ่มตัวอย่างครูในระดับประถมศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการวางแผนสร้างแรงจูงใจให้กับครูในการประกอบวิชาชีพต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้เน้นศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับทศนคติต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของครู ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาปัจจัยหรือแรงจูงใจในลักษณะอื่นๆที่อาจส่งผลต่อทศนคติเชิงบวกต่ออาชีพครู
3. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการส่งเสริมและกระตุ้นการทำงานของครู

เอกสารอ้างอิง

- ชลีพร จิณณธนพงษ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการฝึกอบรมกับความก้าวหน้าในสายงานอาชีพครูของ โรงเรียนเอกชนในเขต บางพลัด กรุงเทพมหานคร. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธวัชชัย กลิ่นดี. (2561). อนาคตภาพเส้นทางอาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสิทธิ์ชัย เดชขำ. (2557). เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสารสุทธิปริทัศน์, 28(85), 187.
- พศิน แดงจวง. (2554). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ดวงกมลพับลิชชิ่ง.
- ภาวดี ตั้งเพชรเดโช. (2558). จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู. วารสาร จันทรเกษมสาร, 21(40), 80.
- รินนา ราชขารี. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุริย์รัตน์ พัฒนเจริญ. (2552). ตัวแบบความสามารถทางภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล สมไชย. (2552). การปฏิรูปการศึกษาพัฒนาบุคลากรครู. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2563,จาก <http://www.kroobannok.com/blog/17379>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553). กรุงเทพฯ : ศูนย์กลางคพรว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). คุณธรรมและจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้ำค้ำสภา.
- อภารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาภรณ์ ภูววิทย์พันธุ์. (2550). Career development in practice (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Cosenza, M.N. (2010). The Impact of Professional Development Schools on Teacher Leadership. California: California Lutheran University.
- Hammond, L.D. et al. (1995). Teacher education Professional development Nonfiction Educators. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Teacher Leadership Exploratory Consortium. (2010). Model Teacher Leader Standards. Retrieved October 17, 2020, from <http://www.education.udel.edu/wp-content/uploads/2013/07/Exploratory-Consortium.pdf>
- York-Barr, j. & Duka, K. (2004). What do we Know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. Review of Educational Research, 74(3), 260.